

62. seminář z dějin hutní výroby

čtvrtek 4. prosince 2025

Národní technické muzeum v Praze

Seminář proběhne v kinosále Národního technického muzea.

Program:

9:50 – 10:25 Registrace účastníků (vestibul NTM před kinosálem)

Účastnický poplatek: 80 Kč

Přednášející, studenti a důchodci bez poplatku

10:25 – 10:30 Zahájení a informace k průběhu semináře

10:30 – 11:00 David Knespl

Výroba věžních hodin z litiny.

V roce 1809 navrhli Franz Joseph Gerstner a mechanik Josef Božek z pražské polytechniky věžní hodiny pro sériovou výrobu odléváním. Tyto hodiny vyráběla Komárovská železárna. Později, kolem roku 1834, byly další celolitinné hodiny vyrobeny podnikatelem a mechanikem H. A. Luzem ve Šlapanicích u Brna. Tyto hodiny se později také vyráběly sériově. Příklad obou těchto hodin se dochoval a nedávno byl identifikován na zámku Křivoklát ve středních Čechách a v obci Vanovice v okrese Blansko na jižní Moravě. Sériová výroba celolitinných věžních hodin v českých zemích v první třetině 19. století je jedinečná i v evropském měřítku.

11:00 – 11:30 Michal Plavec

Strategická surovina na jaře 1945. Těžba uhlí a jeho doprava ze Slezska v únoru až dubnu 1945

Uhlí představovalo pro nacistický válečný průmysl nezbytnou surovinu. Těžba sice podle možností neustávala, ale problémem pro nacistické Německo zůstávaly na konci února 1945 časté útoky spojeneckých hloubkařů na železniční dopravu. Jejich počet proti železniční síti a množství vyřazených lokomotiv až do konce dubna 1945 narůstaly. V případě Slezska to byl ale i nálet na Ostravu v noci z 25. na 26. února 1945, který vývoz uhlí omezil. Válečný průmysl ovšem potřeboval jeho neustálé dodávky. Zatímco na konci února 1945 se denně těžilo v uhelných revírech Moravská Ostrava, Karviná a Rybník kolem 45 tisíc tun uhlí, v první polovině dubna 1945 to již bylo pouhých 20 tisíc tun denně z revírů Ostrava a Bohumín. Oproti v průměru deseti až patnácti uhelným vlakům denně na konci února 1945, se podařilo 13. dubna 1945 vypravit pouhé čtyři uhelné vlaky. Podle hlášení z tohoto dne zůstávalo na ostravských haldách 35 tisíc tun neodvezeného uhlí. O aktuální situaci informoval ostravský oberlandrát Gustav Jonak státního ministra pro Čechy a Moravu Karla Hermanna Franka každý den. Na základě těchto situačních hlášení je možné si udělat plastickou představu o významu uhlí pro válečný průmysl v okupovaných zemích, ale i o aktuální situaci s jeho transportem.

11:30 – 11:55 Bc. Kristýna Suchánková

Seznámení s výzkumným záměrem VZ2 projektu OP JAK „Zdivočelá země: archeologický a transdisciplinární výzkum resilienčních strategií ve 20. století“

Příspěvek představí výzkumný záměr VZ2 projektu *Zdivočelá země: archeologický a transdisciplinární výzkum resilienčních strategií ve 20. století*, zaměřený na industriální archeologii 20. století a studium exploatace strategických rud nacistickým a komunistickým režimem v Krušných horách. Cílem je seznámit veřejnost s dosavadním výzkumem a plánovanými aktivitami týmu na lokalitách Sauersack, Vykmánov a Nejdeč.

11:55 – 12:30

Přestávka na čaj/kávu, volná diskuse.

12:30 – 13:00 Luboš Čech

Faktury a účty železářských firem a zámečníků z období let 1920 až 1948 v Československu.

Faktury a účty firem či jednotlivých živnostníků byly za 1. republiky nejen tiskopisy pro platbu za zboží, ale často také malými grafickými díly. Faktura byla i možným prostředkem reklamy pro firmy, a proto se na hlavičce faktury mimo názvu firmy a tehdy povinných údajů mohlo objevit logo firmy, vyobrazení jejich továrny nebo vyráběného zboží. Reklamní faktury měly samozřejmě i železářské firmy. Přednáška bude obsahovat ukázky jednotlivých českých a moravských firem různé velikosti, včetně průřezu ze souboru faktur rychnovské firmy Fáborský z let 1920–1948 nebo celistvosti z objednání přídatného zámku do dveří od prvotní objednávky až po montáž a zaplacení.

13:00 – 13:25 Jiří Hrála

John Smith 12 aneb zrod nejmenšího, nejkompaktnějšího, kovářského lisu na Evropském trhu.

Bude představen nový kovářský lis John Smith 12, který vznikl jako odpověď na poptávku po co nejmenším a nejkompaktnějším zařízení. Zaměříme se na jeho inovativní konstrukci a multifunkčnost, díky nimž dokáže zastoupit několik tradičních strojů a zároveň nabídnout vysokou přesnost i výkon na minimálním prostoru. Představeno bude také, jak lze lis integrovat do automatizovaných linek malé a střední výroby. Součástí prezentace budou i nejzajímavější momenty z vývoje – od prvotních konstrukčních návrhů přes testování prototypů až po splnění náročných legislativních a bezpečnostních požadavků.

13:25 – 14:00 Martin Helebrant

Geometrické aspekty nožířství.

Příspěvek Geometrické aspekty nožířství vysvětlí, proč nůž řeže a jak jeho funkci určují základní fyzikální principy vycházející už z antické mechaniky a šesti jednoduchých strojů. Zaměří se na geometrii ostří a její silové důsledky, tedy jak úhel výbrusu, tloušťka a celkový profil čepele ovlivňují efektivitu řezu i odolnost. Dále představí různé tvary linie ostří a jejich dopad na praktickou práci s nožem, stejně jako význam tvaru hrotu, který zásadně určuje vlastnosti při použití.

14:00 – 14:15

Závěrečná diskuse a konec semináře

